

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. Describe the form in which the Torah was taught from the days of Moshe until the days of Hillel and Shamai.
2. Who first condensed the Mishna?
3. What was Rabbi Yehudah HaNasi's contribution to the Mishna?
4. What was the state of literacy during the time of the Judges?
5. When was the Mishna finally written down?

This and much more will be addressed in the tenth lecture of this series: "The Mishna".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the tape and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book was designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it as well as a handy reference guide and for quick review.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE

Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series III Lecture #10

THE MISHNA

I. From Moshe to Hillel

A.

משה קבל תורה מסיני. ומסרה ליהושע. ויהושע לזקנים. וזקנים לנביאים. ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. אבות א:א

Moses received *the Torah* at Sinai and transmitted it to Joshua, Joshua to the Elders, and the Elders to the Prophets, and the Prophets to the men of the Great Assembly. **Avos 1:1**

B.

אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש: מאי דכתיב (שמות כ"ד) ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורתם, לחות אלו עשרת הדברות, תורה זה מקרא, והמצוה זו משנה, אשר כתבתי אלו נביאים וכתובים, להורתם זה תלמוד מלמד שכולם נתנו למשה מסיני. ברכות ה.

R. Levi b. Chama says further in the name of R. Shimon b. Lakish: What is the meaning of the verse: And I will give thee the tablets of stone, and the law and the commandment, which I have written that thou mayest teach them (Exodus 24:12)? 'Tablets of stone': these are the ten commandments; 'the law': this is the Pentateuch; '*the commandment*': *this is the Mishnah*; 'which I have written': these are the Prophets and the Hagiographa; 'that thou mayest teach them': this is the Gemara. It teaches [us] that all these things were given to Moses on Sinai. **Berachos 5a**

C.

רבי אומר: (דברים י"ב) וזבחת כאשר צויתך - מלמד שנצטוה משה על הושט ועל הקנה, ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה. אחד בעוף. חולין כח.

Rabbi says. The verse: And thou shalt slaughter . . . *as I have commanded thee* (Deuteronomy 12:22). teaches us that *Moses was instructed* concerning the gullet and the windpipe; concerning the greater part of one of these organs [that must be cut] in the case of a bird, and the greater part of each in the case of cattle. **Chullin 28a**

D.

ת"ר: (דברים יב) אלה החוקים - אלו המדרשות והמשפטים - אלו הדינים, אשר תשמרון זו משנה, לעשות - זו מעשה. קדושין לז.

Our Rabbis taught: These are the statutes — this refers to the [Rabbinic] interpretations; and the judgments — to civil law; *which ye shall observe — to [the study of the] Mishnah*; to do — to actual practice. **Kiddushin 37a**

E.

מימות משה ועד הלל היו שש מאות סדרי משנה כמו שנתן הקב"ה למשה מסיני. ומן הלל ואילך העני העולם וחלשה כבודה [גבורה] של תורה. ולא תקנו הלל ושמאי אלא שש סדרים. והן אנשי המשנה מהלל ועד רבי נתן ורבי. והן סוף משנה. סדר מקבלי התורה (מתקופת הגאונים)

From the days of Moshe until Hillel, there were six hundred orders of Mishnah just as they were given unto Moshe at Sinai. From Hillel and on, the world became impoverished and the glory [and power] of Torah became diminished. Hillel and Shamai instituted a mere six orders. These are the authorities [lit. men] of the Mishnah: [The Masters] from Hillel all the way to Rabbi Nathan and Rabbi. These [latter authorities] were the last [authorities] of the Mishnah. **Seder M'Kablei HaTorah [A work dating from the Geonic period and quoted in the Machzor Vitri and the Sefer Krisus. This particular passage is found in the Responsa of Rav Hai Gaon]**

F.

משענה אלו בעלי משנה, כגון רבי יהודה בן תימא וחביריו. פליגו בה רב פפא ורבנן, חד אמר: שש מאות סדרי משנה, וחד אמר: שבע מאות סדרי משנה. חגיגה יד.

'Staff' (Isaiah 3) — *this means the masters of the Mishnah*, like R. Judah b. Taima and his colleagues. R. Papa and our Rabbis dispute therein: one says that there were six hundred orders of the Mishnah, and the other that there were seven hundred orders of the Mishnah. **Chagigah 14a**

G.

אמר רב יהודה אמר שמואל: כל אשכולות שעמדו להן לישראל מימות משה עד שמת יוסף בן יעזר היו למדין תורה כמשה רבינו, מכאן ואילך לא היו למדין תורה כמשה רבינו. והאמר רב יהודה אמר שמואל: שלשת אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה דאשתכח להו - אישתכח, ודגמירן להו - הוו גמירי כמשה רבינו. והא תניא: משמת משה, אם רבו מטמאין - טמאו, אם רבו טהורין - טיהרו ליבא דאימעיט, מיגמר - הוו גמירי להו כמשה רבינו. במתניתא תנא: כל אשכולות שעמדו לישראל מימות משה עד שמת יוסף בן יעזר איש צרידה לא היה בהם שום דופי, מכאן ואילך היה בהן שום דופי. אמר רב יוסף: דופי של סמיכה קתני. והא יוסף בן יעזר גופיה מפליג פליג בסמיכה כי איפליג בה - בסוף שניה, דבצר ליבא. תמורה טו: טז.

We have learnt elsewhere: When Yoseph b. Yo'ezer of Tzereda and Yoseph b. Yochanan of Jerusalem died the grape-clusters [the scholars] came to an end (Sota 47a). What is the meaning of eshkoloth [grapeclusters]? — A man in whom all is contained (eish-kol). R. Yehudah reported in the name of Shmuel: All the 'grape-clusters' who arose from the days of Moses until Yoseph b. Yo'ezer learnt Torah like Moses our Teacher. From that time onward, they did not learn Torah like Moses our Teacher. But did not Rab Yehudah report in the name of Shmuel: Three thousand halachoth were forgotten during the period of mourning for Moses? — Those laws which were forgotten were forgotten, but those which were learnt they learnt like Moses our Teacher. But has it not been taught: After the death of Moses, if those who pronounced unclean were in the majority, they [the Rabbis] declared [the object] unclean, and if those who pronounced clean were in the majority, they [the Rabbis] declared [it] clean? — Their acumen diminished, but what they had learnt they learnt like Moses our Teacher. It has been taught: All the 'grape-clusters' who arose in Israel from the days of Moses until the death of Yoseph b. Yo'ezer of Tzereda were free from all dofi [taint]. From that time onward some matter of taint was found in them. Said R. Joseph: [The word dofi here means] dispute, [e.g., the dispute] relating to 'laying on of hands'. But does not Yoseph b. Yo'ezer himself differ with reference to the law of laying on of hands? — When he differed it was in his latter years, when his acumen declined. **Temurah 15b-16a**

H.

(שמואל ב' כ') ויאמר המלך לעמשא הזעק־לי את איש יהודה שלשת ימים וגו' וילך עמשא להזעיק את יהודה ויוחר וגו'. אמר ליה: עמשא אכין ורקין דרש, אשכחינהו דפתיח להו במסכתא אמר: כתיב (יהושע א') כל איש אשר ימרה את פיך ולא ישמע את דבריך לכל אשר תצונו יומת, יכול אפילו לדברי תורה תלמוד לומר, רק חזק ואמץ. סנהדרין מט.

Then said the King to Amasa: Call me the men of Judah together within three days etc. So Amasa went to call the men of Judah together; but he tarried etc. 'But,' said he [Solomon], 'Amasa interpreted [the particles] "Akh" and "Rak." [Thus:] *he found them just as they had begun [the study of] a tractate* ; whereupon he said: It is written: Whosoever he be that shall rebel against thy [the King's] commandments and shall not hearken unto thy words in all that thou commandest him, he shall be put to death. Now, one might have thought that this holds good even [when the transgression is committed] for the sake of the study of the law: it is therefore written, only [Rak] be strong and of good courage. **Sanhedrin 49a**

I.

(שמואל ב' כ"ג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל הוא הכה את שני אראל מואב והוא ירד והכה את הארי בתוך הבור ביום השלג. בן איש חי, אטו כולי עלמא בני מתי נינהו? אלא, בן איש חי שאפילו במיתתו קרוי חי רב פעלים מקבצאל שריבה וקבץ פועלים לתורה והוא הכה את שני אראל מואב שלא הניח כמותו לא במקדש ראשון ולא במקדש שני והוא ירד והכה את הארי בתוך הבור ביום השלג איכא דאמרי: דתבר גזיזי דברדא ונחת וטבל, איכא דאמרי דתנא סיפרא דבי רב ביומא דסיתוא. ברכות דף יח.:

And Benaiah the son of Yehoiada, the son of a living man from Kabtzeel, who had done mighty deeds, he smote the two altar-hearths of Moab; he went down and also slew a lion in the midst of a pit in the time of snow (Samuel II 23:20). 'The son of a living man': are all other people then the sons of dead men? Rather 'the son of a living man' means that even in his death he was called living. 'From Kabzeel, who had done mighty deeds': this indicates that he gathered [kibbez] numerous workers for the Torah. 'He smote two altar-hearths of Moab'; this indicates that he did not leave his like either in the first Temple or in the second Temple. 'He went down and also slew a lion in the midst of a pit in the time of snow': some say that this indicates that he broke blocks of ice and went down and bathed; others say that he went through the *Sifra of the School of Rav (the halachic Midrash on Leviticus)* on a winter's day. **Berachos 18a-b**

II. A Tradition of Scholarship

A.

תנן התם: משמת יוסף בן יועזר איש צרידה ויוסף בן יוחנן איש ירושלים בטלו האשכולות איש שהכל בו, אמר רבי חמא ברבי חנינא: מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם. היו במצרים ישיבה עמהם, שנאמר (שנאמר) שמוות ג' לך ואספת את זקני ישראל, היו במדבר - ישיבה עמהם, שנאמר (במדבר יא) אספה לי שבעים איש מזקני ישראל. אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה היה, שנאמר (בראשית כד) ואברהם זקן בא בימים, יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנאמר (בראשית כז) ויהי כי זקן יצחק, יעקב אבינו זקן ויושב בישיבה היה, שנאמר (בראשית מח) ועיני ישראל כבדו מזקן. אליעזר עבד אברהם זקן ויושב בישיבה היה, שנאמר (בראשית כד) ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו, אמר רבי אלעזר: שמושל בתורת רבו. (בראשית טו) הוא דמשק אליעזר אמר רבי אלעזר: שדולה ומשקה מתורתו של רבו לאחרים. אמר רב: קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, שנאמר (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקלי וגו'. אמר ליה רב שימי בר חייה לרב: ואימא שבע מצות הא איכא נמי מילה. ואימא שבע מצות ומילה - אמר ליה: אם כן מצותי ותורתי למה לי? אמר (רב) (מסורת הש"ס: [רבא]) ואיתימא רב אשי: קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין, שנאמר תורת - אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבעל פה. יומא כח:

R. Chama b. Chanina said: Our ancestors were never left without the scholars' council (ישיבה). In Egypt they had the scholars' council, as it is said: Go and gather the elders of Israel together; in the wilderness they had the scholars' council, as it is said: Gather unto Me seventy men of the elders of Israel; our father Abraham was an elder and a member of the scholars' council, as it is said: And Abraham was an elder (זקן = zaken) well stricken in age; our father Isaac was an elder and a member of the scholars' council, as it is said: And it came to pass when Isaac was an elder [zaken]; our father Jacob was an elder and a member of the scholars' council, as it is said: Now the eyes of Israel were dim with age [zaken]; [even] Eliezer, the servant of Abraham was an elder and a member of the scholars' council, as it is said: And Abraham said unto his servant, the elder of his house, that ruled over all he had, which R. Eleazar explained to mean that he ruled over [knew, controlled] the Torah of his master. 'Eliezer of Damascus' (Genesis 15) R. Eleazar said: He was so called because he drew and gave drink to others of his master's teachings. Rav said: Our father Abraham kept the whole Torah, as it is said: Because that Abraham hearkened to My voice [kept My charge, My commandments, My statutes, and My laws]. R. Shimi b. Hiyya said to Rav: Say, perhaps, that this refers to the seven laws? — Surely there was also that of circumcision! Then say that it refers to the seven laws and circumcision [and not to the whole Torah]? — If that were so, why does Scripture say: 'My commandments and My laws'? Rava or R. Ashi said: Abraham, our father, kept even the law concerning the 'erub of the dishes,' as it is said: 'My Torahs': one being the written Torah, the other the oral Torah. **Yoma 28b**

B.

וישב גדעון בן יואש מן המלחמה מלמעלה החרס: וילכד נער מאנשי סכות וישאלהו ויכתב אליו את שרי סכות ואת זקניה שבעים ושבעה איש: שופטים פרק ח:יג/יד

And Gideon the son of Joash returned from the battle while the sun was still up. And caught a young man of the men of Succoth, and inquired of him; and he wrote for him a list of the princes of Succoth and the elders thereof, seventy seven men. **Judges 8:8**

C.

מני אפרים שרשם בעמלק אחריך בנימין בעממין מני מכיר ירדו מחקקים ומזבולין משכים בשבט ספר: שופטים פרק ה:יד

They whose root is out of Ephraim were against Amalek; after thee, Benjamin, among the people; out of Machir came down lawgivers, and out of Zebulun they that handle the pen of the scribe. **Judges 5:14**

D.

ואלישע שב הגלגלה והרעב בארץ ובני הנביאים יושבים לפניו ויאמר לנערו שפת הסיר הגדולה ובשל נזיד לבני הנביאים: מלכים ב פרק ד:לח

And Elisha came again to Gilgal; and there was a famine in the land; and the disciples of the prophets were sitting before him; and he said unto his servant, "Set on the great pot, and seethe potage for the disciples of the prophets." **Kings II 2:38**

E.

ואיש בא מבעל שלשה ויבא לאיש האלקים לחם בכורים עשרים לחם שערים וכרמל בצקלנו ויאמר תן לעם ויאכלו: ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש ויאמר תן לעם ויאכלו כי כה אמר ידוד אכל והותר: ויתן לפניהם ויאכלו ויותרו כדבר ידוד: מלכים ב פרק ד:מב-מד

And there came a man from Baal-shalisha and brought the man of G-d bread of the first fruits, twenty loaves of barley, and full ears of corn in his bag. And he said, "give unto the people that they may eat." And his servant said, "What! should I set this before a *hundred men*?" He said again, "Give the people, that they may eat; for thus saith the L-rd, 'They shall eat, and shall leave thereof.'" So he set it before them, and they did eat, and left thereof according to the word of the L-rd. **Kings II 4:42-44**

F.

ויאמרו בני הנביאים אל אלישע הנה נא המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו: מלכים ב פרק ו:א

And the disciples of the prophets said unto Elisha, "Behold now, the place where we sit before you is too cramped for us." **Kings II 6:1**

G.

ויאמר מדוע את הלכת אליו היום לא חדש ולא שבת ותאמר שלום: מלכים ב ד:כג

And he said, "Why are you going to him (Elisha)? It is neither the new moon or the Sabbath!" And she replied, "It is well." **Kings II 4:23**

III. Elders in the Gate and the The Court System in Antiquity

A.

שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך אשר ידוד אלקיך נתן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק. דברים פרק טז:יח

Judges and officers shalt thou make thee *in all thy gates* which the L-rd thy G-d giveth thee, throughout thy tribes; and they shall judge the people with just judgment.

Deuteronomy 16:18

B.

ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים ואמרה מאין יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי. דברים פרק כה פסוק ז

And if the man does not want to take his brother's wife, then let his brother's wife go up *to the gate unto the elders* , and say, "My husband's brother refuses to raise up unto his brother a name in Israel; he will not perform the duty of my husband's brother."

Deuteronomy 25:7

C.

ובעז עלה השער וישב שם והנה הגאל עבר אשר דבר בעז ויאמר סורה שבה פה פלני אלמני יסר וישב: ויקח עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו פה וישבו. רות פרק ד:א,ב

Boaz then *went up to the gate* and sat down there, and behold, the kinsman of whom Boaz had spoken came by unto whom he said: Ho, such a one! turn aside, sit down here. And he turned aside and sat down. And he took *ten men of the elders of the city* , and said: Sit ye down here. And they sat down. **Ruth 4:1,2**

D.

והשכים אבשלום ועמד על יד דרך השער ויהי כל האיש אשר יהיה לו ריב לבוא אל המלך למשפט ויקרא אבשלום אליו ויאמר אי מזה עיר אתה ויאמר מאחד שבטי ישראל עבדך. שמואל ב פרק טו:ב

And Absalom rose up early, *and stood beside the way of the gate* ; and it was so, that when any man that had a controversy came to the king for judgement, then Absalom called unto him, and said: Of what city art thou? And he said: Thy servant is of one of the tribes of Israel. **Samuel II 15:2**

E.

שנאו רע ואהבו טוב והציגו בשער משפט אולי יחנן ידוד אלקי צבאות שארית יוסף: עמוס פרק ה:טו

Hate the evil, and love the good, *and establish judgement in the gate* ; it may be that the L-rd, G-d of hosts, will be gracious unto the remnant of Joseph. **Amos 5:15**

F.

זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם. איכה פרק ה:יד

The elders have ceased from the gates, the young men from their music. **Lamentations 5:14**

G..

ראמות לאויל חכמות בשער לא יפתח פיהו. משלי פרק כד פסוק ז

Wisdom is too lofty for a fool (or skeptic), *in the gate* he does not open his mouth. **Mishlei (Proverbs) 24:7**

H.

נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ: משלי פרק לא:כג

Her husband is known in the *gates*, when he sitteth among the elders of the land. **Mishlei 31:23**

I.

ומחטיאי אדם בדבר ולמוכיה בשער יקשון ויטו בתהו צדיק: ישעיהו פרק כט:כא

They make a person sin through their word (false prophecy), and lay a snare for him that reproves them *in the gate*, and turn aside the just, for a thing of nought. **Isaiah 29:21**

J.

ויפתח הגלעדי היה גבור חיל והוא בן אשה זונה ויולד גלעד את יפתח: ותלד אשת גלעד לו בנים ויגדלו בני האשה ויגרשו את יפתח ויאמרו לו לא תנחל בבית אבינו כי בן אשה אחרת אתה: ויברח יפתח מפני אחיו וישב בארץ טוב ויתלקטו אל יפתח אנשים ריקים ויצאו עמו: ויהי מימים וילחמו בני עמון עם ישראל: ויהי כאשר נלחמו בני עמון עם ישראל וילכו זקני גלעד לקחת את יפתח מארץ טוב: ויאמרו ליפתח לכה והייתה לנו לקצין ונלחמה בבני עמון: ויאמר יפתח לזקני גלעד הלא אתם שנאתם אותי ותגרשוני מבית אבי ומדוע באתם אלי עתה כאשר צר לכם: ויאמרו זקני גלעד אל יפתח לכן עתה שבנו אליך והלכת עמנו ונלחמת בבני עמון והיית לנו לראש לכל ישרי גלעד: שופטים פרק יא: א-ה

Now Yiphtah the Gileadite was a mighty man of valor, and he was the son of a harlot; and Gilead begat Yiphtah. And Gilead's wife bare him sons; and his wife's sons grew up, and they thrust out Yiphthah and said unto him, "Thou shalt not inherit in our father's house; for thou art the son of a strange woman." Then Yiphtah fled from his brethren, and dwelt in the land of Tov; and there were gathered vain men to Yiphtah, and went out with

him. And it came to pass in the process of time, that the children of Ammon made war against Israel. And it was so, that when the children of Ammon made war against Israel, the elders of Gilead went to fetch Yiphtah out of the land of Tov. And they said unto Yiphtah, "Come and be our captain that we may fight with the children of Ammon." And Yiphtah said unto the elders of Gilead: Didn't you hate me, and expel me out of my father's house? and why have you come unto me now when you are in distress? And the elders of Gilead said unto Yiphtah, "Therefore we turn again to thee now, that thou mayest go with us, and fight against the children of Ammon, and be our head over all the inhabitants of Gilead." **Judges 11:1-8**

K.

אז יקהל שלמה את זקני ישראל את כל ראשי המטות נשיאי האבות לבני ישראל אל המלך שלמה ירושלם להעלות את ארון ברית ידוד מעיר דוד היא ציון: ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האתנים בחג הוא החדש השביעי: ויבאו כל זקני ישראל וישאו הכהנים את הארון: מלכים א פרק ח:א-ג

Then Soloman assembled the elders of Israel, and all the heads of the tribes, the chief of the fathers of the children of Israel, unto king Soloman in Jerusalem, that they might bring up the ark of the covenant of the L-rd out of the city of David which is Zion. And all the men of Israel assembled themselves unto king Soloman at the feast in the month Ethanim which is the seventh month. *And all the elders of Israel came* , and the priests took up the ark. **Kings I 8:1-3**

L.

וידבר אליה כי אדבר אל נבות היזרעאלי ואמר לו תנה לי את כרמך בכסף או אם חפץ אתה אתנה לך כרם תחתיו ויאמר לא אתן לך את כרמי: ותאמר אליו איזבל אשתו אתה תעשה מלוכה על ישראל קום אכל לחם ויטב לבך אני אתן לך את כרם נבות היזרעאלי: ותכתב ספרים בשם אחאב ותחתם בחתמו ותשלח הספרים אל הזקנים ואל החרים אשר בעירו הישבים את נבות: ותכתב בספרים לאמר קראו צום והושיבו את נבות בראש העם: והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעדהו לאמר ברכת אלקים ומלך והוציאהו וסקלהו וימת: ויעשו אנשי עירו הזקנים והחרים אשר הישבים בעירו כאשר שלחה אליהם איזבל כאשר כתוב בספרים אשר שלחה אליהם: קראו צום והושיבו את נבות בראש העם: ויבאו שני האנשים בני בליעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הבליעל את נבות נגד העם לאמר בך נבות אלקים ומלך ויצאהו מחוץ לעיר ויסקלהו באבנים וימת: וישלחו אל איזבל לאמר סקל נבות וימת: ויהי כשמע איזבל כי סקל נבות וימת ותאמר איזבל אל אחאב קום רש את כרם נבות היזרעאלי אשר מאן לתת לך בכסף כי אין נבות חי כי מת: מלכים א פרק כא:ו-טו

And he (Ahab) said unto her, "Because I spake unto Naboth the Jezreelite, and said unto him, 'Give me thy vineyard for money; or else, if it please thee, I will give thee another vineyard for it.' And he answered, 'I will not give thee my vineyard.'" And Jezebel his wife said unto him, "Dost thou now govern the kingdom of Israel? Arise, and eat bread,

and let thine heart be merry: I will give thee the vineyard of Naboth the Jezreelite." So she wrote letters in Ahab's name, and sealed them with his seal, and sent the letters unto the elders and to the nobles that were in his city, dwelling with Naboth. And she wrote in the letters, saying: *Proclaim a fast*, and set Naboth on high among the people. And set *two men*, wicked men, before him, to bear witness against him, saying: Thou didst blaspheme G-d, and the king. And then carry him out, and stone him, that he may die. And the men of this city, even *the elders* and the nobles who were the inhabitants in his city, did as Jezebel had sent unto them, and as it was written in the letters which she had sent unto them. They proclaimed a fast, and set Naboth on high among the people. And there came in two men, wicked men, and sat before him; and the wicked men witnessed against him even against Naboth, in the presence of the people, saying Naboth did blaspheme G-d and the king. *Then they carried him forth out of the city, and stoned him with stones, that he died.* Then they sent to Jezebel, saying Naboth is stoned, and is dead. And it came to pass, when Jezebel heard that Naboth was stoned, and was dead, that Jezebel said to Ahab, "Arise, take possession of the vineyard of Naboth the Jezreelite, which he refused to give thee for money; for Naboth is not alive, but dead." **Kings I 21:6-15**

M.

קדשו צום קראו עצרה אספו זקנים כל ישרי הארץ בית ירוד אלקיכם וזעקו אל ירוד. יואל
פרק א:יד

Sanctify ye a fast, call a solemn assembly, *gather the elders* and all the inhabitants of the land into the house of L-rd, your G-d, and cry unto the Lord. **Joel 1:14**

IV. The Love of Torah

A.

אמר רבי נתן אין לך אהבה כאהבת התורה. אבות דרבי נתן כח:א

Rabbi Nasan said: There is no love like the love of Torah. **Avos D'Rabbi Nasan 28:1**

B.

אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב:
כי אם בתורת ירוד חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה: תהלים פרק א:א,ב

Fortunate is the man that does not walk in the counsel of the wicked, nor stands in the way of the sinners, nor sits in the seat of the scornful. But his delight is in the Torah of the L-rd and in his Torah does he meditate day and night. **Psalms 1:1,2**

C.

למנצח מזמור לדוד . . . תורת ידוד תמימה משיבת נפש עדות ידוד נאמנה מחכימת פתי:
פקודי ידוד ישרים משמחי לב מצות ידוד ברה מאירת עינים: יראת ידוד טהורה עומדת לעד
משפטי ידוד אמת צדקו יחדו: הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים: תהלים
פרק יט:א,ח-יא

To the chief musician, a psalm of David. The Torah of the L-rd is perfect, restoring the soul; the testimony of the L-rd is sure making wise the simple. The statutes of the L-rd are right, rejoicing the heart; the commandment of the L-rd is pure, enlightening the eyes. The fear of the L-rd is pure enduring for ever; the judgments of the L-rd are true and righteous altogether. More to be desired are they than gold, yea, than much fine gold; sweeter also than honey and the honeycomb. **Psalms 19:1,8-11**

D.

מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי: תהלים פרק קיט:צז

Oh how I love thy Torah! It is my meditation all the day. **Psalms 119:97**

E. Our principle care of all is this: to educate our children well . **Josephus, Against Apion Book I Par. 12**

F. But for our people, if anybody but asks any one of them about our laws, he will more readily tell him all than he will tell his own name and this is in consequence of our having learned them as soon as we became sensible of any thing and of our having them, as it were, engraved on our souls. **Josephus, Against Apion Book II Par. 19**

V. Prophets, Rabbis and Priests

A.

הכהנים לא אמרו איה ידוד ותפשי התורה לא ידעוני והרעים פשעו בי והנביאים נבאו בבעל
ואחרי לא יועלו הלכו. ירמיהו פרק ב:ח

The priests did not say: Where is the L-rd? *And they that grasp the Torah (the scholars) knew me not.* And the pastors (kings) also transgressed against Me. And the prophets prophesied by Baal, and walked after things that do not profit. **Jeremiah 2:8**

B.

איכה תאמרו חכמים אנחנו ותורת ידוד אתנו אכן הנה לשקר עשה עט שקר ספרים: הבישו חכמים חתו וילכדו הנה בדבר ידוד מאסו וחכמת מה להם: ירמיהו פרק ח:ח,ט

How do you say: *We are wise, and the Torah of the L-rd is with us* ? Lo certainly in vain did he make the pen and in vain did the scribes [write the scroll of the Torah]. The *wise* men are ashamed, they are dismayed and taken; lo, they have rejected the word of the L-rd; and what wisdom is in them? **Jeremiah 8:8, 9**

C.

צור תעודה חתום תורה בלמדי: ישעיהו פרק ח:טז

Bind up the testimony (on your hearts) seal the Torah among my disciples. **Isaiah 8:16**

D.

(ה) אלכה לי אל הגדלים ואדברה אותם כי המה ידעו דרך ידוד משפט אלקיהם אך המה יחדו שברו על נתקו מוסרות: ירמיהו פרק ה

I will get me unto the *great men*, and will speak unto them; *for they have known the way of the L-rd and the judgment of their G-d* ; but these have altogether broken the yoke, and burst the bonds. **Jeremiah 5:5**

VI. Form and Content

A.

אמר רבי יונה כתיב לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל זה רבי עקיבא שהתקין מדרש הלכות והגדות ויש אומרים אלו אנשי כנסת הגדולה מה שהתקין זה כללין ופרטין אמר רבי אבהו כתיב משפחות סופרים יושבי יעבץ מה תלמוד לומר סופרי' אלא שעשו את התורה ספורות ספורות חמשה לא יתרומו חמשה דברים חייבין בחלה חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן שלשים ושש כריתות בתורה שלשה עשר דבר בנבלת העוף הטהור ארבע אבות נזיקין אבות מלאכות ארבעים חסר אחת אמר רבי אחא כתיב לעזרא הכהן הסופר מה תלמוד לומר סופר אלא כשם שהיה סופר בדברי תורה כך היה סופר בדברי חכמים. תלמוד ירושלמי שקלים פרק ה:א

Rabbi Yonah said: It is written, "Therefore will I divide him a portion with the great, and he shall divide the spoil with the strong." (Isaiah 53:12) This refers to Rabbi Akiva who instituted the proper form of the Midrash, Halachos, and Agados. There are those who ascribe this to the Men of Great Assembly. Then what did Rabbi Akiva institute? He instituted general principles and particulars.

Rabbi Abahu said: It is written, "The families of the scribes-enumerators ("sofrim") which dwelt at Yabetz." (Chronicles I 2:55) What is Scripture teaching you by the term "sofrim"? Rather they made the Torah into enumerated categories: "Five cannot separate Terumah." (Terumah 1:1) "Five things are subject to the laws of Challah." (Challah 1:1) "Fifteen woman exempt their rivals." (Yevomos 2a) "There are in the Torah thirty six [transgressions which are punishable with] extinction." (Krissus 2a) "Thirteen rulings govern the carrion of a clean bird." (Taharos 1:1) "There are four major categories of damage." (Bava Kama 2a) "There are thirty nine major categories of work (on Shabbos)" (Shabbos 73a).

Rabbi Elazar said: It is written, "Unto Ezra the priest the scribe-enumerator (sofer)." (Ezra 7:11) What is meant by the term "sofer"? Just as he was an expert (he knew the exact number of verses etc.) in the written Torah so too was he an expert (he knew the enumerations of the various laws) in the oral Torah. **Yerushalmi Shekalim 5:1**

B.

אמר ר' יוסי. אשריך כלים. שנכנסת בטומאה. ויצאת בטהרה: כלים לד:

R. Jose observed, 'Blessed art thou, O Kelim; for though thou didst enter with uncleanness, thou art gone forth in cleanness'. **Kelim 30:4**

C.

נימא ליה: גלי עוקצים, דלית ליה, וכיון דלא גמר, נימא ליה: (תהלים קו) מי ימלל גבורות ד' ישמיע כל תהלתו, למי נאה למלל גבורות ד'? מי שיכול להשמיע כל תהלותיו, נעבריה, והוי אנא אב"ד ואת נשיא. שמעינהו רבי יעקב בן קרשי, אמר: דלמא חס ושלום אתיא מלתא לידי כיסופא, אזל יתיב אחורי עיליתיה דרשב"ג, פשט, גרס ותנא, גרס ותנא. אמר: מאי דקמא? דלמא חס ושלום איכא בי מדרשא מידי, יהב דעתיה וגרסה. למחר אמרו ליה: ניתי מר וניתני בעוקצין, פתח ואמר. הוריות יג:

Let us request him to discourse upon the tractate of Uktzin with which he is unfamiliar, and as he will be unable to discourse upon it we shall tell him: Who can express the mighty acts of the Lord; make all His praise to be heard; for whom is it becoming to express the mighty acts of the Lord? For him who can make all his praise to be heard. We shall then depose him and I shall become Av-beth-din and you the Nasi. R. Yaacov b. Korshai on hearing this conversation said, 'The matter might, God forbid, lead to [the Nasi's] disgrace.' So he went and sat down behind R. Shimon b. Gamliel's study, expounding [the tractate of 'Uksin], and repeating it again and again. He said, 'What could this mean? Did anything, God forbid, happen at the college!' He concentrated his attention and familiarized himself with it. On the following day when they said to him, 'Will the Master come and discourse on "Uksin", he began and discoursed upon it.'

Horiyos 13b-14a

D.

כי הוה גמיר ר' תלת עשרי אפי הילכתא, אגמריה לרבי חייא שבעה מנהון. לסוף חלש רבי, אהדר ר' חייא קמיה הנהו שבעה אפי דאגמרי, שיתא אזדו. הוה ההוא קצרא הוה שמיע ליה לרבי כדהוה גריס להו, אזל ר' חייא וגמר יתהון קמי קצרא, ואתא ואהדר יתהון קמי רבי. כד הוה חזי ליה רבי לההוא קצרא, א"ל רבי: אתה עשית אותי ואת חייא. א"ד, הכי קא"ל: אתה עשית את חייא, וחייא עשה אותי. נדרים מא.

When Rabbi had studied the halacha in thirteen different versions, he taught R. Hiyya only seven of them. Eventually Rabbi fell sick [and forgot his learning]. Thereupon R. Hiyya restored to him the seven versions which he had taught him, but the other six were lost. Now, there was a certain fuller who had overheard Rabbi when he was studying them himself; so R. Hiyya went and learned them from the fuller, and then repeated these before Rabbi. When Rabbi met him, he said to him, 'Thou hast taught both R. Hiyya and myself.' Others say that he spoke thus to him, 'Thou hast taught R. Hiyya, and he has taught me.' **Nedarim 41a**

VII. The Irretrievable Loss

A.

מימות משה ועד הלל היו שש מאות סדרי משנה כמו שנתן הקב"ה למשה מסיני. ומן הלל ואילך העני העולם וחלשה כבודה [גבורה] של תורה. ולא תקנו הלל ושמאי אלא שש סדרים. והן אנשי המשנה מהלל ועד רבי נתן ורבי. והן והן סוף משנה. סדר מקבלי התורה (מתקופת הגאונים)

From the days of Moshe until Hillel, there were six hundred orders of Mishnah just as they were given unto Moshe at Sinai. From Hillel and on, the world became impoverished and the glory [and power] of Torah became diminished. Hillel and Shamai instituted a mere six orders. These are the authorities [lit. men] of the Mishnah: [The Masters] from Hillel all the way to Rabbi Nathan and Rabbi. These [latter authorities] were the last [authorities] of the Mishnah. **Seder M'Kablei HaTorah [A work dating from the Geonic period and quoted in the Machzor Vitri and the Sefer Krisus. This particular passage is found in the Responsa of Rav Hai Gaon]**

B.

ובמה אמרו שתי שורות במרתף - מקום שמכניסין בו חמץ, בית שמאי אומרים: שתי שורות על פני כל המרתף, ובית הלל אומרים: שתי שורות החיצונות, שהן העליונות. פסחים ב.

Then in what case did they rule, two rows of the wine cellar [must be searched]?

[concerning] a place wherein leaven might be taken, Bais Shammai maintain: Two rows over the front of the whole cellar; but Bais Hillel maintain: the two outer rows, which are the uppermost. **Pesachim 2a**

C.

אמרו עליו על ר' יוחנן בן זכאי שלא הניח פרשה אחת מן התורה שלא למדה ולמד במקרא התרגום מדרש הלכות ואגדות הכל למד. וכך אמרו עליו אם יהיו כל השמים יריעות וכל אילנות קולמוסים וכל הימים דיו אין לכתוב את חכמתי שלמדתי מרבי ולא אצלתי מחכמת חכמים אלא כשם שזבוב הזו הטובלת בים הגדול ומשהו מחסרו. מסכת סופרים טז:ח

They say regarding Rabbi Yochanon ben Zakai that there was no section of the Torah that he didn't learn. He learned Scripture, Halachos, Agados. He learned everything. The following is said regarding him: If all the heavens would be parchment, and all the trees pens, and all the seas ink, it would not suffice to write down all that I learned from my Master. And yet, I took with me from the wisdom of the Sages only the equivalent of what a fly takes when it immerses itself in the Mediterranean. **Meseches Sofrim 16:8**

D.

ר' אליעזר אומר אם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסין ושמים וארץ מגלות וכל בני האדם לבלרים אין מספיקין לכתוב תורה שלמדתי, ואני לא חסרתיה אלא כאדם שמטביל זכרותו כמכחול בים, רבי יהושע אומר אם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסים ושמים וארץ יריעות וכל בני אדם לבלרין אין מספיקין לכתוב דברי תורה שלמדתי ולא חסרתיה רק כאדם שמטביל זכרותו כמכחול בים, ר' עקיבא אומר אני אין בי כח לומר כמו שאמרו רבותי אלא רבותי חסרוה ואני לא חסרתיה אלא כמריח באתרוג המריח נהנה והאתרוג לא חסר, וכממלא מאמת המים וכמדליק מנר לנר. שיר השירים רבה פרשה א ד"ה א ג] לריח

Rabbi Eliezer says: If all the seas would be ink and the reeds pens, and the heaven and earth scrolls, and all of mankind scribes, they would not suffice to write all the Torah that I studied. And yet I only took from [my Masters] the equivalent of what a dauber of "kohl" (eye salve) takes from the sea. Rabbi Yehoshua says: If all the seas would be ink and the reeds pens, and the heaven and earth scrolls, and all of mankind scribes, they would not suffice to write all the Torah that I studied. And yet I only took from [my Masters] the equivalent of what a dauber of "kohl" (eye salve) takes from the sea. Rabbi Akiva says: I don't have the power to compare myself to my Masters. My Masters took something from their Masters. I only took the equivalent of one that smells an esrog. The one who smells has pleasure, yet the esrog remains whole. Or it could be compared to one who fills water from a spring or to one who lights a lamp from another lamp.

Midrash Shir HaShirim Rabbah 1:3

E.

אמר רבי יוחנן: לבן של ראשונים כפתחו של אולם, ושל אחרונים כפתחו של היכל ואנו כמלא נקב מחט סידקית. ראשונים רבי עקיבא, אחרונים רבי אלעזר בן שמוע. איכא דאמרי: ראשונים רבי אלעזר בן שמוע, אחרונים רבי אושעיא בריבי. ואנו כמלא נקב מחט סידקית. אמר אביי: ואנן כי סיכתא בגודא לגמרא. אמר רבא: ואנן כי אצבעתא בקירא לסברא, אמר רב אשי: אנן כי אצבעתא בבירא לשכחה. עירובין נג.

R. Yochanan further stated: The hearts of the ancients were like the door of the Ulam (forty cubits high and twenty cubits wide), but that of the last generations was like the door of the Hekal (twenty cubits high and ten cubits wide), but ours is like the eye of a fine needle. R. Akiba is classed among the ancients; R. Eleazar b. Shammua among the last generations. Others say: R. Eleazar b. Shammua is classed among the ancients and R. Oshaia Beribi among the last generations — ‘But ours is like the eye of a fine needle’ — And we, said Abaye, are like a peg in a wall in respect of Gemara. And we, said Rava, are like a finger in wax as regards logical argument. We, said R. Ashi, are like a finger in a pit as regards forgetfulness. **Eiruvim 53a**

F.

אמר רבי יוסי: מתחילה לא היו מרבין מחלוקת בישראל. . . משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן רבו מחלוקת בישראל ונעשית תורה כשתי תורות. סנהדרין פח:

It has been taught; R. Yose said; Originally there were not many disputes in Israel. . . But when the disciples of Shammai and Hillel, who (the disciples) had insufficiently studied, increased [in number], disputes multiplied in Israel, and the Torah became as two Torahs. **Sanhedrin 88b**

VIII. Rabbi Yehudah HaNasi and the Mishna

A.

רבי ורבי נתן סוף משנה. בבא מציעא פו.

Rabbi and R. Nasan conclude the Mishnah. **Bava Metzia 86a**

B.

מאן סתמיה למתניתין - רבי. ביצה ב:

Now who taught our Mishnah anonymously, [was it not] Rabbi? **Beitza 2b**

C.

מתני' מאן תקיין? רבי. יבמות סד:

Who compiled our Mishnah? Rabbi, of course. **Yevamos 64b**

D.

אמר רבי: אי איכא דמשאיל להו לבני יהודה דדייקי לשני: מאברין תנן, או מעברין תנן? אכוזו תנן או עכוזו תנן? ידעי. שאילינהו, ואמרי ליה: איכא דתני מאברין, ואיכא דתני מעברין איכא דתני אכוזו ואיכא דתני עכוזו. עירובין נג: (לפי גרסת ר' שרירא גאון)

Rabbi requested: Is there anyone who would enquire of the Judeans who are exact in their language whether we learned "me'aberin" [with an 'aleph'] or "me'aberin" [with an 'ayin'] and whether we learned "akuzo" [with an 'aleph'] or akuzo [with an 'ayin', for they would know [the correct spelling]. When they were asked they replied: Some authorities learn me'aberin [with an 'aleph'] while others learn me'aberin [with an 'ayin'], some learn akuzo [with an 'aleph'] while others learn akuzo [with an 'ayin']. **Eiruvim 53b** (According to the text of Rav Sherira Gaon)

E.

אמר רבי יוחנן: סתם מתניתין רבי מאיר. סנהדרין פו.

R. Yochanan said: [The author of] an anonymous Mishnah is R. Meir. **Sanhedrin 86a**

IX. Was the Mishna Written Down by Rabbi?

A.

ואי הוה ליה איגרתא, מי אפשר למישלחא? והא אמר רבי אבא בריה דרבי חייה בר אבא א"ר יוחנן: כותבי הלכות כשורף התורה, והלמד מהן - אינו נוטל שכר. דרש ר' יהודה בר נחמני מתורגמניה דר"ל: כתוב אחד אומר (שמות ל"ד) כתוב לך את הדברים האלה, וכתוב אחד אומר (שמות ל"ד) כי על פי הדברים האלה, לומר לך דברים שעל פה - אי אתה רשאי לאומרן בכתב, ושבתב - אי אתה רשאי לאומרן על פה. ותנא דבי רבי ישמעאל: כתוב לך את הדברים האלה - אלה אתה כותב, אבל אין אתה כותב הלכות אמרי: דלמא מילתא חדתא שאני דהא רבי יוחנן ור"ל מעייני בסיפרא דאגדתא בשבתא, ודרשי הכי: (תהלים קי"ט) עת לעשות לד' הפרו תורתך, אמרי: מוטב תיעקר תורה, ואל תשתכח תורה מישראל. תמורה יד:

And if he had found [someone] could he have written the letter? Did not R. Abba the son of R. Hiyya b. Abba report in the name of R. Yochanan: Those who write the traditional teachings [are punished] like those who burn the Torah, and he who learns from them [the writings] receives no reward. And R. Yehudah b. Nahman the Meturgeman of Resh Lakish gave the following [as exposition]: The verse says: Write [כתוב] thou these words and then says: For after the tenor [על פ] of these words, thus teaching you that matters received as oral traditions you are not permitted to recite from writing and that written

things [Biblical passages] you are not permitted to recite from memory. And the Tanna of the School of R. Ishmael taught: Scripture says, 'Write thou these words', implying that 'these' words you may write but you may not write traditional laws! — The answer was given: Perhaps the case is different in regard to a new interpretation. For R. Yochanan and Resh Lakish used to peruse the book of Aggadah on Sabbaths and explained [their attitude] in this manner: [Scripture says:] It is time for the L-rd to work, they have made void thy law, explaining this as follows: It is better that one letter of the Torah should be uprooted than that the whole Torah should be forgotten. **Temurah 14b**

B.

רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו: האי ספר אפטרותא אסור למקרי ביה בשבת מאי טעמא? דלא ניתן ליכתב. מר בר רב אשי אמר: לטלטולי נמי אסור מ"ט? דהא לא חזי למיקרי ביה. ולא היא, שרי לטלטולי ושרי למיקרי ביה, דר' יוחנן ור"ש בן לקיש מעייני בספרא דאגדתא בשבתא, והא לא ניתן ליכתב אלא כיון דלא אפשר (תהלים קי"ט) עת לעשות לד' הפרו תורתך, ה"נ כיון דלא אפשר עת לעשות לה' הפרו תורתך. גיטין ס.

Rabbah and R. Yosef also concurred in ruling that a scroll containing only the haftarahs should not be read from on Sabbath. What is the reason? Because it is not proper to write [sections of the prophets separately]. Mar son of R. Ashi said: It is forbidden also to carry them on Sabbath, for the reason that they are not fitting to be read from. This, however, is not correct: it is permitted to carry them and it is permitted to read from them. For R. Yochanan and R. Shimon b. Lakish used to look through a book of Aggada on Sabbath. Now Aggada is not meant to be written down? We say, however, that since this cannot be dispensed with, when it is a time to work for the L-rd, they break thy Torah. Here too, since it cannot be dispensed with, we say, 'When it is a time to work for the L-rd, they break the law.' **Gittin 60a**

C.

אמר רב: מצאתי מגלת סתרים בי רבי חייא וכתוב בה, איסי בן יהודה אומר. שבת ו:

Rav said, *I found a secret scroll* of the school of R. Hiyya wherein it is written, Issi b. Judah said: **Shabbos 6b**

D.

ולא הוה חד מן הראשונים דכתב מדעם עד סוף יומי דרבינו הקדוש (דרבנן). אגרת דרב שרירא גאון

There was no one of the early authorities who wrote anything down until the end of the days of our Holy Master (the Rabbis). **The Letter of Rav Sherira Gaon**